

วิกฤติความสับสนองค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19)

Crisis of confusion among Thai local organizations in the midst of the
coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic

สุบัณฑิต จันทร์สว่าง

Subundit Chansawang

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Subandittjo01@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการกระจายอำนาจตามกรอบกฎหมายการบริหารราชการสอดคล้องหลักปฏิบัติในรัฐธรรมนูญไทยฉบับ พ.ศ. 2560 แต่ด้วยข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกฝากความหวังให้เป็นแหล่งบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ที่เข้มแข็งทางการเมืองที่จะก้าวไปสู่การเมืองระดับชาติได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการเมืองท้องถิ่นได้รับผลกระทบในเชิงการบริหารจัดการองค์กรอย่างหนักทั้งผลงานของผู้บริหาร ขาดคราวการทุจริตคอร์รัปชัน การเรียกร้องเรื่องการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลาง ความขัดแย้งกลุ่มบุคคลในชุมชนและคนในองค์กร ระบบการจัดการปัญหาของประชาชน การนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ การบริหารและการจัดสรรงบประมาณท้องถิ่น ซึ่งปัญหาเหล่านี้นำไปสู่วิกฤติความไว้วางใจซึ่งกันและกันที่สำคัญการดำรงอยู่ของคณะผู้บริหารที่ขาดผลงานเชิงประจักษ์ในรอบเกือบ 10 ปีทำให้เกิดวิกฤติความสับสนอย่างหนักต่อความรู้สึกของประชาชน

คำสำคัญ : วิกฤติศรัทธาการเมืองท้องถิ่นไทย, โรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19).

Abstract

At present, local politics in the country have adopted a decentralized model in accordance with the legal framework of public administration in accordance with the principles of the Thai Constitution B.E. 2560, but with the limitations of local

19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

government organizations that are entrusted with the hope of being a breeding ground for seeds. that is politically strong that can advance into national politics However, local politics have been heavily affected by the management of the organization, both the performance of the executives. Corruption news Claims of Decentralization from the Federal Government Conflict among individuals in the community and people in the organization public problem management system Putting the policy into practice Local administration and budget allocation These issues have led to a major crisis of mutual trust, the existence of a management team that lacks empirical performance in nearly 10 years has created a serious crisis of faith in public sentiment.

Keywords: Crisis of faith in Thai local politics, the coronavirus disease 2019 (COVID-19).

บทนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการระบาดในวงกว้างในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 เป็นต้นมาโดยเริ่มจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ จนถึงปัจจุบันทำให้พบผู้ป่วยยืนยันมากกว่า 70,000 ราย และเสียชีวิตมากกว่า 2,000 รายการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มต้นที่ประเทศจีน ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2562 (กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2563 : 1) ทำให้รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) หรือ ศบค.เพื่อควบคุมและบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 อย่างมีเอกภาพ (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการด้านนวัตกรรมการแพทย์ และการวิจัยและพัฒนาของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.), ออนไลน์) และได้กำหนดมาตรการ 9 ข้อเพื่อยกระดับควบคุมโควิด-19 เริ่ม 18 เมษายน คือ 1. ห้ามจัดกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค 2. ปิดสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรคชั่วคราวอาณัติ 3. กำหนดพื้นที่สถานการณ์เพื่อการบังคับใช้มาตรการควบคุมแบบบูรณาการ 4. กำหนดมาตรการควบคุมพื้นที่ที่จำเป็นอย่างเร่งด่วน 5. จัดหรือหลีกเลี่ยงการเดินทาง 6. จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ งานเลี้ยง งานรื่นเริง 7. ขอความร่วมมือ Work From Home 8. ให้ศบค.สร. และ ศบค.มท. เร่งจัดหาสถานที่รองรับ ผู้ติดเชื้อโดยด่วน และ 9. ปรับเปลี่ยนระดับพื้นที่สถานการณ์ตามความเหมาะสมซึ่งส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ที่มีมากกว่า 7850 แห่งมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลประชาชนในพื้นที่แต่ในสังคมไทยนั้นแต่ละพื้นที่มีเครือข่ายที่ซับซ้อนของหน่วยงานจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (หมู่บ้าน ตำบล) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (จังหวัด อำเภอ และส่วนราชการจากส่วนกลางที่ลงมาในพื้นที่อีกมากมาย เช่นของกระทรวงสาธารณสุข) ดังนั้น แต่ละหน่วยงานก็จะทำงานต่อไป และการประสานงานนั้นก็ย่อมจะมีแต่จะเป็นระบบมากแค่ไหนขึ้นกับพื้นที่ เพราะการบริหารราชการในระดับท้องถิ่นนั้นไม่ได้ถูกออกแบบให้มีบทบาทหลัก หรือ บทบาทนำในพื้นที่แถมยังถูกตรวจสอบเข้มข้นกว่าหน่วยงานจากส่วนกลาง (พิชญ พงษ์สวัสดิ์, 2564) แม้ว่า มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 โดยที่กำหนดให้ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงกรุงเทพมหานคร และพัทยา (กรมอนามัย, 2563 : 4) เพราะฉะนั้นแม้ว่า มิใช่บทบาทหลักก็ตามแต่ด้วยเป็นองค์กรที่ต้องการคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทำให้บทบาทดังกล่าวดังกล่าวกลับมาเด่นชัดมากขึ้นนอกจากการประสาน การช่วยเหลือและการปฏิบัติตามคำสั่งจากรัฐบาลกลาง ซึ่งมีใช้เพียงประเด็นนี้เท่านั้นที่ผลงานยังไม่ปรากฏชัดรวมถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ยังไม่สามารถจะยกระดับการพัฒนาได้มากนักทำให้ทั้งผลงานและการดำรงอยู่แบบนิ่ง ๆ ของคณะผู้บริหารมิได้เอื้อประโยชน์ในเชิงการพัฒนาให้กับประชาชนจนกลายเป็นตลาดเคลื่อนจากความหวังในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังคงต้องวิเคราะห์หาคำตอบต่อไป

บทบาทท้องถิ่นกับการจัดการโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19)

ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 กำหนดให้มีคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด หรือ คณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการและมีนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 โดยที่กำหนดให้ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้

1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

- 2) นายกเทศมนตรี
- 3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- 5) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- 6) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- 7) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล
- 8) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

รวมไปถึงองค์การบริหารส่วนตำบล หรือตำแหน่งที่คล้ายคลึงกัน เป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ และมีอำนาจหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ควบคุมป้องกันโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 โดยให้อำนาจเจ้าพนักงาน ควบคุมโรคติดต่อในการดำเนินการเองหรือออกเป็นคำสั่ง ให้เจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้พักอาศัย ในบ้าน โรงเรือน สถานที่ หรือพาหนะที่มีโรคติดต่ออันตราย หรือโรคระบาดเกิดขึ้น กำจัดความตื้อโรคหรือทำลายสิ่งใด ๆ ที่มีเชื้อโรคติดต่อ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเชื้อโรคติดต่อ หรือแก้ไขปรับปรุงการสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับคำสั่งต้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว จนกว่าเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อจะมีคำสั่งยกเลิก (ตามมาตรา 34 (4)) (กรมอนามัย, 2563 : 4)

จากบทบาสดังกล่าวทำให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเกือบทุกตำแหน่งจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ในการให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาเกี่ยวกับโรคติดต่อภายในพื้นที่ของตนเองอย่างเข้มแข็ง ซึ่งหากมองตามความเป็นจริงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการปัญหาได้แต่มีต้องการความพร้อมอย่างน้อย 3 ประการ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2564) ดังนี้

1. ความสามารถเชิงสถาบัน (institutional capacity) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูขีดความสามารถในการตอบสนองต่อท้องถิ่นนั้น งานสาธารณสุขเป็นงานที่สะท้อนเรื่องนี้ได้ดีที่สุด และเป็นงานที่ส่งผลต่อประชาชนอย่างเห็นได้เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องน่าสนใจว่าองค์กรท้องถิ่นมีความรู้ความชำนาญ จากการทำงานด้านสาธารณสุขมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด เทศบาลก็สามารถดำเนินการได้เลย เพราะสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความชำนาญขององค์กรท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อเกิดการแพร่ระบาดขึ้นโดยมีรายงานพบผู้ป่วยในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม เทศบาลจึงสามารถดำเนินการได้เลย โดยใช้งบประมาณจากแผนรายจ่ายของงานสาธารณสุขและงบกลางร่วมกัน ก่อนที่รัฐบาลกลางจะมีประกาศหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

2.ความสามารถด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เครือข่าย อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) เป็นกลไกเครือข่ายภาคประชาชน ที่เข้มแข็งที่สุดในงานด้านสาธารณสุขและอสม.ทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นอย่างเป็นทางการอันหนึ่งอันเดียวกัน และประเด็นนี้จะเป็นคำตอบสำคัญที่ชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยสามารถยับยั้งการแพร่กระจายของโรค และสามารถป้องกันไม่ให้ชุมชนเป็นแหล่งเกิดเหตุ big spreader ขึ้น ทั้ง ๆ ที่หลายชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด อสม. คือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน และผ่านการฝึกอบรมมาตรฐานอาสาสมัครสาธารณสุข มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข เป็นส่วนสำคัญของระบบสุขภาพปฐมภูมิ มีจุดแข็งอยู่ความสามารถในการเข้าถึงชุมชน เป็นรายครัวเรือน (อสม. 1 คน ดูแลประมาณ 10-20 ครัวเรือน) โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค การเผยแพร่ข่าวสารที่จำเป็น การสำรวจข้อมูลด้านสาธารณสุข การรวบรวมบันทึกด้านสุขภาพของครอบครัว และการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันโรค

3.ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการปรับบทบาท เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ๆ บทบาทใหม่ที่ต้องครปครองท้องถิ่นได้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข รับรองโดยพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 คือการเป็นเจ้าของพนักงานควบคุมโรคติดต่อ ที่ให้มีอำนาจ เช่น ให้มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือ แจ้งข้อเท็จจริง, เข้าไปในพาหนะ อาคาร หรือสถานที่ใด ๆ (ที่ไม่ใช่ยามวิกาล) เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามพรบ. ฯล ฯ และหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งจะต้องระวางโทษตามที่ พรบ. กำหนดด้วย โดยบุคลากรในท้องถิ่นระดับเทศบาล เช่น นายกเทศมนตรี, ปลัดเทศบาล, ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และเจ้าพนักงานสาธารณสุข (ที่ได้รับมอบหมาย) สิ่งที่น่าสนใจคือ มีประกาศเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อไปแล้ว 3 ฉบับ เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐส่วนต่าง ๆ เป็นเจ้าพนักงานฯ ได้ แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น วันที่ 13 มีนาคม 2020 จึงประกาศให้พนักงานของท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคด้วย สะท้อนให้เห็นว่ากำลังคนของข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ไม่สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ ดังนั้น ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ให้บุคลากรในท้องถิ่นระดับเทศบาล เป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อด้วยนี้ เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับท้องถิ่นอย่างมาก และทำให้เทศบาลมีความคล่องตัวมากขึ้นในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค

เพราะฉะนั้น ความหวังของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับความช่วยเหลือและมีบทบาทอย่างเข้มแข็งในป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคระบาดกลับถูกมองว่าองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้เป็นองค์กรหลักที่ทำอะไรได้ในขณะที่ประชาชนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าจะกระยับการวางแผนทางอย่างไรก็สะท้อนเหมือนว่าการออกระเบียบเข้ามาห้ามที่ถูกลงว่าอาจจะมียุทธในการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างวัคซีน และวัสดุภัณฑ์อื่น ๆ ในสถานการณ์ดังกล่าวทั้ง ๆ ที่น่าจะเพิ่มบทบาทในการทำหน้าที่ของท้องถิ่นให้มากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามเสียงสะท้อนดังกล่าวกลับถูกผ่านความรู้ของภาคประชาชนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีศักยภาพในการริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหาและการป้องกันโรคระบาดได้ทำให้เกิดวิกฤติความเชื่อที่ค่อยข้างลดลงอย่างมากในปัจจุบัน

วิกฤติความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานรัฐที่อยู่ใกล้กับประชาชนมากที่สุดโดยการได้มาซึ่งอำนาจทางการบริหารที่มีผู้นำในพื้นที่และประชาชนเป็นผู้คัดเลือกได้โดยตรงตามวิถีประชาธิปไตยภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนดแต่ถึงอย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีความหวังในการเข้าไปแก้ไขปัญหาและวางระบบแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ให้มากที่สุดตามศักยภาพของตนเอง แต่ด้วยปัจจุบันสถานการณ์ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติที่ออกกฎหมายเข้ามาควบคุมการดำเนินกิจกรรมการใช้งบประมาณของท้องถิ่น การเกิดขึ้นของโรคระบาด การรักษาตำแหน่งของผู้บริหารในระยะเวลานาน การสร้างทัศนคติเชิงลบต่อองค์กรท้องถิ่นในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ความขัดแย้งภายในองค์กรและผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งภาพเหล่านี้แม้ว่าจะมิได้เกิดในทั้งหมดแต่ภาพส่วนใหญ่ยังปรากฏชัดเจนว่า ประเด็นเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าล่วงไปสู่ระบบการพัฒนาแบบก้าวกระโดดได้ ดังนั้น วิกฤติความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ซึ่งอาจจะมีแนวทางการพัฒนาระบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

1. วิกฤติความชัดเจนในบทบาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหลัก ๆ ในการส่งเสริมและการพัฒนาเป็นสำคัญ (ฉัตรระวี ปริสุทธินาถ, 2552 : 3) เช่นการท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น แต่เมื่อเกิดการแพร่กระจายของโรคระบาดกลับมีบทบาทน้อยมากแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติของตนเองและมีกองสาธารณสุขก็ตามซึ่งส่วนมากจะมุ่งเน้นไปในส่วนของการสุขภาวะ การจัดการขยะภายในพื้นที่เป็นส่วนมากทำให้บทบาทการจัดการโรคระบาดยังขาดศักยภาพอย่างมากซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยเติมเต็ม โดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุข

สุขภาพหรือโรงพยาบาลจังหวัดทำให้เกิดความสับสนอย่างหนึ่งของประชาชนในฐานะผู้เสียภาษีที่ยังต้องการศักยภาพของท้องถิ่นที่สามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แต่ด้วยเป็นเพียงเจ้าพนักงานคอยสนับสนุนองค์กรอื่น ๆ บทบาทจึงไม่ชัดเจนแม้ว่าต้องการจะเข้าไปสู่กิจกรรมแก้ไขปัญหากก็ตาม ดังนั้นการเพิ่มบทบาทในการจัดการปัญหาโรคระบาดจึงน่าเป็นบทบาทหลักที่เข้าไปสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนได้ดีกว่าองค์กรอื่น ๆ และจะทำให้บทบาทเกิดความชัดเจนได้มากขึ้น

2. วิถีศรัทธาการคอร์ปชั่น ประเด็นยอดฮิตติดอันดับหนึ่งของทัศนคติของประชาชนทั่วไปเนื่องมาจาก 1. ช่องว่างของกฎหมาย 2. ช่องว่างระเบียบการบริหารการคลังท้องถิ่น 3. ขาดการตรวจสอบ 4. ขาดการประชาสัมพันธ์ 5. ขาดความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมและจริยธรรม 6. ตัวบุคคลแสวงหาผลประโยชน์และ 7. การเอื้อผลประโยชน์ เป็นต้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2559 : 7) ดังกรณีการเข้าไปช่วยในการจัดการปัญหาโรคระบาดจะถูกมองว่า เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องดังกรณีที่ข่าวหน้า 1 เรื่อง แคร่เซ็ด ณ จังหวัดลำพูน เป็นต้น เมื่อมองลักษณะดังกล่าวทำให้หน่วยงานอื่น ๆ และคู่แข่งทางการเมืองสามารถหยิบยกเป็นประเด็นโจมตีได้ง่าย รวมทั้งการระมัดระวังตนเองการจัดการเพื่อเข้าไปสู่กิจกรรมการแก้ไขแต่จะถูกมองว่า ทำไปเพื่อผลประโยชน์ทับซ้อนได้ง่ายกว่าหน่วยงานรัฐอื่น ๆ

3. วิถีการจัดการปัญหาในพื้นที่ เนื่องด้วยข้ออำนาจทางการเมืองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยภายใต้ระบบการแข่งขันและการได้มาซึ่งอำนาจการบริหารท้องถิ่น เมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นมักจะทำให้เกิดการต่อต้านและตั้งข้อหาจับผิดต่าง ๆ ทั้งในส่วนของบุคลากรภายในที่ขัดแย้งกับผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนที่มีบทบาทสำคัญทางสังคมทำให้เกิดอุปสรรคต่าง ๆ ได้ง่าย อีกทั้งหากผู้บริหารท้องถิ่นไม่มีประสิทธิภาพการทำงานด้านการเมืองจะยิ่งเป็นเป้าการโจมตีได้ง่าย ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเริ่มจาก ภาวะผู้นำท้องถิ่นต้องมีลักษณะการเป็นผู้นำประสพการและความรู้ของทีมงานและชุมชน การได้รับแรงสนับสนุนจากภาคประชาชนอย่างเต็มที่และทุนทางสังคมหรือพื้นที่นั้น ๆ (พิรศุขย์ วัฒนพงษ์พิทักษ์, 2557)

4. วิถีการจัดการงบประมาณ ปัจจุบันการจัดสรรรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดไปดวยงบประมาณของภาครัฐซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดการปัญหาโรคระบาดที่เกิดขึ้นทั้งการเยียวยา และสวัสดิการอื่น ๆ รวมทั้ง ปัญหาบุคลากร ด้านโครงสร้างรายได้และรายจ่าย ปัญหาวิธีการปฏิบัติงานคลัง และปัญหาการตรวจสอบทางการเงินคลัง (วิทยา จิตนุกพงศ์, 2558 : 320) บางครั้งงบประมาณไม่เพียงพอซึ่งต้องอาศัยการรับบริจาคจากองค์กรอื่น ๆ สนับสนุนบ้าง ทำให้เห็นว่า องค์กร

ท้องถิ่นยังขาดสภาพคล่องอีกมากที่จะจัดทำโครงการต่าง ๆ ได้แบบเต็มตัวทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมการจัดสรรรายได้ให้กับท้องถิ่นมากขึ้นหรือไม่จะเป็นอนาคตที่ดูจะเหมือนไร้ความหวังในประเด็นดังกล่าว พร้อมการกำหนดวินัยทางการเงินของสำนักงานงบประมาณที่เข้มงวดอย่างมากต่อการป้องกันการทุจริต อาจเป็นแรงกดดันที่สะท้อนบทลงโทษขององค์กรท้องถิ่นทั้งหมดให้เกิดความระมัดระวังในการใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์ ยิ่งงบประมาณในการจัดการแก้ไขปัญหาโรคระบาดที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอ ย่อมทำให้ศักยภาพการจัดการปัญหาต่อประสิทธิภาพในสายตาของประชาชนเพราะเพียงแต่เงินเดือนและสวัสดิการของบุคลากรก็ทำให้งบประมาณเหลือเพียงน้อยนิดจะกล่าวไปในส่วนของ การจัดการปัญหาโรคระบาดในปัจจุบัน

5. วิถีวิถีการมีส่วนร่วม แม้ว่ากฎหมายจะระบุถึงขอบเขตอำนาจของการมีส่วนร่วม เช่น ออกเสียงเลือกตั้ง เสนอและคัดค้านกฎหมาย สามารถฟ้องศาลกรณีการละเมิดสิทธิ การออกเสียงประชามติ และสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ, มปป. : 3) ซึ่งบทบาทขององค์กรท้องถิ่นแม้ว่าจะมีความสามารถถึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้มากก็ตามแต่หากเทียบสัดส่วนกับผู้ที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันแล้วมีจำนวนน้อยมากทำให้เห็นส่วนมากประชาชนที่เข้ามาส่วนร่วมมักจะเป็นกลุ่มเดิม ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มที่สนับสนุนทางการเมืองนั้น ๆ ส่วนอีกหลายในชุมชนก็ยังหาช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้ อีกทั้งกลุ่มที่คนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางสังคมหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งก็มักจะขาดพลังทางการเงินและอำนาจการต่อรองอื่น ๆ ยิ่งสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นจะรวมกลุ่มทำกิจกรรมก็ยากยิ่งที่จะระดมความช่วยเหลือไปยังผู้ที่มีอาการป่วยในชุมชนนั้น ๆ กลายเป็นเรื่องของหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ทำหน้าที่ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

กล่าวได้ว่า วิถีวิถีความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) เกิดจากความไม่ชัดเจนในบทบาทของตนเองที่ไม่สามารถยกระดับสมรรถนะในการจัดการปัญหาได้ด้วยพลังและความเข้มแข็งและบทบาทตามที่กฎหมายกำหนดถูกขอบเขตอำนาจไม่สามารถจะทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือในฐานะองค์กรที่อยู่ใกล้กับประชาชนได้ ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมาผ่านการตั้งคำถามถึงการทำงานของท้องถิ่นจะมีบทบาทการดำรงอยู่แบบเฉย ๆ ที่ไร้การขับเคลื่อนเชิงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้มากนักทำให้ภาพลักษณ์ในการเป็นองค์กรท้องถิ่นกลายเป็นจุดอ่อนทางสังคมบนฐานของภาระแห่งรัฐ ดังนั้น วิถีวิถีความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรค

ระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ซึ่งอาจจะมีแนวทางการพัฒนาระบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
มากยิ่งขึ้นดังแผนต่อไปนี้



ภาพที่ 1 แนวทางปฏิวัติความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19)

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทความเรื่องวิกฤติความสับสนขององค์กรท้องถิ่นไทยในท่ามกลางโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) เป็นความพยายามมองถึงตัวแปรเชิงการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นทั้งวิกฤติและโอกาสในตัวเองแต่กระนั้นการเข้าถึงโอกาสในฐานะหน่วยงานรัฐที่ผูกติดอยู่กับอำนาจการบังคับบัญชาจากหน่วยงานหลักกระทำได้อย่างมากที่ตีตัวออกห่างและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งแต่ถึงอย่างไรก็ตามการใช้รูปแบบการบริหารราชการแบบกระจายอำนาจที่ถูกหยาบยักแหว่งคิดแบบเสรีในการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นได้เองอาจจะกลายเป็นโอกาสที่สามารถจัดการกับโรคระบาดไวรัสโคโรนา-2019 (COVID-19) ที่กำลังแพร่กระจายไปทุกย่อมหญ้าก็ได้ ดังนั้น แนวทางในการจัดการปัญหา

ต้องมาพร้อมการให้ความสำคัญกับการจัดการตนเอง ได้แก่ การเพิ่มบทบาทแก้ไขปัญหาด้าน
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพราะต้องจะทราบถึงปัญหาและเข้าใจบริบทชุมชนดีกว่าหน่วยงานอื่น ๆ
ส่วนท้องถิ่นเองอาจจะต้องปรับภาพลักษณ์ให้ดีขึ้นโดยเฉพาะประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน การเพิ่ม
ศักยภาพจัดการปัญหาโดยเฉพาะมรรณะในระดับสากลอันเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น อีกทั้งยังผูกพันกับ
ความเป็นอิสระทางงบประมาณในเชิงการบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงกับ
เป้าหมายและปัญหาที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ การกำหนดบทบาทสร้างการมีส่วนร่วมให้กับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้กลายเป็นพันธกิจที่สามารถเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองอย่าง
แท้จริง

References

- กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. (2563). *แนวทางการดำเนินการเรื่องโรคติดต่อไวรัส
โคโรนา 2019 สำหรับสถานประกอบการ*. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *การจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชันแผลกึ่งจิ้ง จำกัด.
- ฉัตรระวี ปรียุทธิญาณ. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี
และราชกิจจานุเบกษา.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2564). *โควิด-19กับความท้าทายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. [ออนไลน์].
แหล่งข้อมูล : https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2838240 [วันที่ 9
มกราคม 2565].
- พีรศุขม์ วัฒนพงษ์พิทักษ์. (2557). *ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนในการ
จัดการภัยพิบัติ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัด
สงขลา*. ปรียุทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิทยา จิตนุกพงศ์. (2558). *ปัญหาการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*.
วารสารรัชต์ภาคย์. ปีที่ 6. ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) : 320.

เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2564). บทบาทของท้องถิ่นกับการป้องกันโควิด-19 ที่รัฐราชการทำให้ล้ม แต่ voter ไม่ล้ม. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://prachatai.com/journal/2021/11/96008> [วันที่ 9 มกราคม 2565].

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการดำเนินการระบบปฏิบัติการอนามัยสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ฉบับที่ 1. :กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามเจริญพาณิชย์ จำกัด.

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการด้านนวัตกรรมการแพทย์ และการวิจัยและพัฒนาของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.). จากวิกฤตผู้ติดเชื้อโควิด-19 กว่า 3 พันราย สู่ความหวังปลดล็อกดาวน์ คนไทยใช้ชีวิตแบบ New Normal. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.nrct.go.th/covid19/asean/จากวิกฤตผู้ติดเชื้อโควิด-19-กว่า-3-พันราย-สู่ความหวังปลดล็อกดาวน์-คนไทยใช้ชีวิตแบบ-new-normal> [วันที่ 9 มกราคม 2565].

วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ. (มปป.). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.